

Máthé Réka Zsuzsánna

Kik maradnak a partnereink?

Hétfőn Törökország hivatalosan is kérte felvételét a BRICS-országok csoportjába,¹ követve szövetségesét, Azerbajdzsánt, amely két hete nyújtotta be csatlakozási kérelmét.² Az Európai Unió számára mindkét ország csatlakozása veszteség lehet, ugyanakkor nem különösebben meglepő lépés. Az elmúlt egy év alatt a BRICS-országok dinamikusan bővültek, és a Brazília, India, Kína és Oroszország által vezetett csoport a Nyugat gazdasági és politikai szövetségének alternatíváját igyekszik kínálni – elsősorban a fejlődő országok számára.³

A Törökország uniós csatlakozásáról szóló tárgyalások több évtizede elkezdődtek, ám a kapcsolatok megromlása miatt azokat 2018-ban befagyasztották. Törökország és az EU 2021-ben elkezdett a kapcsolatok javításán dolgozni, több vezetői csúcstalálkozót is tartottak azóta. 2024 áprilisában az uniós vezetők kifejezték azon szándékukat, hogy folytassák a párbeszédet, és bizonyos kulcsfontosságú területeken, mint a regionális stabilitás, a külpolitika, a gazdaság, a kereskedelem, illetve a migráció, további tárgyalásokat terveznek. Törökországhoz hasonlóan Azerbajdzsán is több évtizede tart fenn kapcsolatokat az EU-val, noha ezek jóval kevésbé szorosak. Az unió részéről a kapcsolat az orosz–ukrán háború után vált rendkívül értékké, különösen, hogy az ország vállalta, hogy 2027-ig megduplázza az EU-ba irányuló gázexportját.⁴

A két ország csatlakozása a BRICS-csoporthoz rövid és középtávon nem jelenti, hogy az EU számára fontos területeken kizárt a további együttműködés. Azt viszont mindenképpen jelzi, hogy Törökország és Azerbajdzsán a BRICS-országokkal való gazdasági és politikai együttműködésben több potenciált lát, mint az EU-val fenntartott több évtizedes partneri kapcsolatban. Amennyiben a csatlakozás hosszabb távú következményeit szeretnénk felmérni, úgy tűnik, hogy a két ország „a Nyugat alternatíváját” választotta.

De valóban ennyire éles döntés ez? Egyelőre nem, ám ha figyelembe vesszük az USA és Kína között egyre növekvő geoökonómiai feszültségeket,

¹ HACA OGLU–KOZOK 2024.

² RFE/RL's Azerbaijani Service 2024.

³ MÁTHÉ 2023.

⁴ Portfolio 2024.

egyértelmű, hogy az USA egyre határozottabb lépéseket tesz riválisa ellen, illetve egyre határozottabb lépéseket vár el partnereitől is Kínával szemben. Így például Kanada 100%-os büntetővámot vetett ki a kínai elektromos járművekre,⁵ miután az USA és az EU is büntetővámokat jelentett be. Ezen túlmenően az USA igyekszik bevonni a Kína ellen viselt chipháborúba a fontosabb ázsiai exportőröket, így Dél-Korea⁶ és Japán⁷ cégeit is. Az USA egy 2023-ban elfogadott jogszabályra hivatkozva szeretné megtiltani a chipek kínai exportját,⁸ amely szerint amerikai származású technológiát tilos Kínának eladni.

Kína a világ második legnagyobb chipimportőre, így a chipháború miatt kieső kínai piac a gyártók számára kifejezetten nagy veszteséget jelenthet. Könnyen elképzelhető, hogy két különböző terméket fognak előállítani – egyet a kínai piacokra, míg egy másikat a nem kínai piacokra. Ez egyelőre csak néhány kulcsfontosságú termék esetén merülhet fel. Jelenleg úgy tűnik, hogy idővel a geoökonómiai konfliktus eszkalálódni fog, és teljes körű kereskedelmi háború alakulhat ki az USA és Kína között, amelyben várhatóan az EU amerikai partnere oldalán lesz kénytelen részt venni.⁹ Ilyen esetben elképzelhető, hogy Kína saját partnereit, elsősorban a BRICS-országokat „állítja választás elé”. Mindez azt jelentené, hogy számos más termék és szolgáltatás gyártása, illetve értékesítése terén két különböző részre szakadhat a világ gazdaság. Ennek a forgatókönyvnek az egyik legnagyobb vesztese Magyarország lehet rendkívül nyitott gazdasága miatt.

2024. szeptember 3.

Felhasznált irodalom

BERMINGHAM, Finbarr (2024): China Trade War ‘Maybe Unavoidable’, EU’s Top Diplomat Josep Borrell Warns. *South China Morning Post*, 2024. augusztus 21. Online: www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3275370/china-trade-war-maybe-unavoidable-eus-top-diplomat-josep-borrell-warns

DA SILVA, João (2024): Canada Hits China-Made Electric Cars with 100% Tariff. *BBC*, 2024. augusztus 27. Online: www.bbc.com/news/articles/cm2n091v4m5o

⁵ DA SILVA 2024.

⁶ KIT 2024.

⁷ LEONARD–HAWKINS–MOCHIZUKI 2024.

⁸ Industry and Security Bureau 2023.

⁹ BERMINGHAM 2024.

Kik maradnak a partnereink?

- HACAUGLU, Selcan – KOZOK, Firat (2024): Turkey Bids to Join BRICS in Push to Build Alliances Beyond West. *Bloomberg*, 2024. szeptember 2. Online: www.bloomberg.com/news/articles/2024-09-02/turkey-submits-bid-to-join-brics-as-erdogan-pushes-for-new-alliances-beyond-west
- Industry and Security Bureau (2023): Implementation of Additional Export Controls: Certain Advanced Computing Items; Supercomputer and Semiconductor End Use; Updates and Corrections. *Federal Register*, 2023. október 25. Online: www.federalregister.gov/d/2023-23055
- KIT, Sam (2024): South Korea Wants US 'Carrots' for Embracing China Chip Curbs. *Bloomberg*, 2024. szeptember 2. Online: www.bloomberg.com/news/articles/2024-09-02/south-korea-wants-us-carrots-for-embracing-china-chip-curbs?srnd=phx-economics-v2
- LEONARD, Jenny – HAWKINS, Mackenzie – MOCHIZUKI, Takashi (2024): China Warns Japan of Retaliation for Possible New Chip Curbs. *Bloomberg*, 2024. szeptember 2. Online: www.bloomberg.com/news/articles/2024-09-02/china-warns-japan-of-retaliation-over-potential-new-chip-curbs
- MÁTHÉ Réka Zsuzsánna (2023): Bővült a BRICS-tagállamok listája. *Ludovika.hu*, 2023. augusztus 25. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/08/25/bovult-a-brics-tagallamok-listaja/
- Portfolio (2024): Azerbajdzsánhoz fordultak az Európai Unió vezetői, hogy még több gázt küldjön. *Portfolio.hu*, 2024. július 20. Online: www.portfolio.hu/gazdasag/20240720/azerbajdzsanzhoz-fordultak-az-europai-unio-vezetoi-hogy-meg-tobb-gaszt-kuldjon-699619
- RFE/RL's Azerbaijani Service (2024): Day After Putin's Visit, Azerbaijan Applies to Join BRICS Alliance. *Radio Free Europe/Radio Liberty*, 2024. augusztus 20. Online: www.rferl.org/a/azerbaijan-brics-bloc-russia-china-brazil-south-africa-india/33086206.html